

Japanar koma

HERFYRI samtykti lögtingi eina serstaka og rættliga sjáldsama lóg. Hon loyvir einum japanskum skipi at veða svartkjaft í føroyskum sjógv. Við hesi lóg hava vit latið dynnar upp fyri einum møguligum komandi samarbeiði við Japan. Hetta er ikki annað enn at fegnast um. Tí tað er greitt, at er tað ikki minst í hesum sváru tíðum, at tað er neyðugt at leita upp nýggjar avbjóðingar og møguleikar.

NÚ skal hetta ikki skiljast soleiðis, sum at vit halda, at bara japanar koma henda vegin, so eru allar súðir sýftar, so eru okkara búskaparligu trupulleikar loystir. Hinvegin eiga vit heldur ikki at undirmeta týðningin av einum slíkum samarbeiði, sum her er settur skjótil á.

JAPANAR hava fingið loyvi at veða svartkjaft og framleiða surimi burtur úr fiskinum á før-

oyiskum øki. Teir skulu so gjalda eina ávísa upphædd fyri fiskin, men harumframt skulu føroyingar vera við umborð og fylgja framleiðsluni av hesi fyri Japan so týðandi vøru, surimi. Tað er nevniliga ætlanin, at føroyingar skulu kunna fáa innlit í teknologi og framleiðslu, tá tað snýr seg um at gera surimi.

NÚ kann ein sjálvandi siga, at vit áður hava roynt umrøddu framleiðslu. Bakkafrost og Blue North og eisini okkurt av svartkjaftaskipunum arbeiddu eina tíð á økinum, men tað fór so alt í "fisk". Hvat skulu vit so við hesum samarbeiðinum kann verða spurt. Japanar eru serkonir á økinum, og tað er júst teirra egni heimamarknaður, sum er høvuðs keypari av vøruni. Tí hava vit fingið fatur í rætta endan, tá vit gera eitt slíkt samarbeiði.

SVARTKJAFTURIN hevur fingið manga skoluna - hetta orsakað stóru og skeivu íløgnum gjørdar eru í dýru

svartkjaftaskipini og virki á landi. Harfyri er ikki rætt at avskriva henda fiskin. Tvørturímóti eiga vit at gera okkum greitt, hvussu stóran týðning hann hevur sum m.a. býtisfiskur. Uttan svartkjaftin var svangligt hjá okkara snotuligu langfaratrolarum eystanfyri. Men bera vit okkum rætt at kunnu vit fáa enn meira burtur úr svartkjaftinum. Hann er nevniliga sera góð rávøra til ta dýru surimiframleiðsluni og nú japanarar eru úti-stongdir so nógv staðni skríggja teir eftir rávøru til surimiframleiðsluna. Og hana kunnu vit bjóða teimum. Men hetta er sum sagt bert byrjanin til nakað størri. Næsta stigið verður, hvussu vit kunnu gera nyttu av teirra teknologi, teirra vitan og teirra keyparum. Vit hava nógv at læra av japanarum, tá tað snýr seg um fisk. Her ikki minst tá talan er um etivanar og hvussu ein møguligur framtíðar marknaður hjá føroyingum ynskir fiskin.

JÚST tí er umrøddu samarbeiði

so áhugavert og spennandi. Tað kann vera, at tað fer at geva føroyingum vónina aftur. Nú skal ein heldur ikki selja skinnið, áðrenn bjørnin er skotin. Vit hava áður roynt samstarv við japanar, men tað gekk minni gott. Her verður m.a. hugsað um royndirnar at fáa í lag útflutning av skeljadjórum so sum gággu og krækling. Tað er farið. Men í aðru viku kemur japanska surimiskipið í føroyskan sjógv. Við tí er vónandi ein nýggj og spennandi avbjóðing latin upp í hendurnar á føroyskum fiskimönnum og vinnulívsmonnum. Nú er at troyta hesar møguleikar og brúka bæði eygu og oyru og sjálvandi sítt fulla vit og skil. Her liggur heilt vist ein framtíð fyri føroyska fiskivinnu. Tað ræður bara um at duga at troyta hana.

**Lesið eisini grein
inni í blaðnum**

Landið stuðlar struktur- broytingum í fiskivinnuni

-og vit stuðla byrjunarframleiðslu av meira viðgjørdum vørum
skrivar Tummas Arabo, landsstýrismaður í viðmerkingini í dag. Hann kemur við rætting til Sjónmið hjá Henning Holten í Sosialinum í vikuni, og hann vísir eisini á gongdar leiðir í fiskivinnuni í 1992.

Búskaparfrøðingurin Henning Holten ger í Sosialinum í vikuni eina meting av útlitinum fyri 1992. Greinin er hansara persónliga sjónarmið og er grundað á upplýsingar, sum eru komnar frá Hagdeildini.

Tá ein lesur greinina fær ein fatan av, at landsstýrið ger lítið og einki við spurningin um meirviðgerð av fiski og lítið og einki við spurningin um liðugt vørur. Tølini, hann kemur við, vísa, at vøksturin í liðugtframleiðsluni er eingin í 1990 til 1991.

Hetta er ikki rætt. Vøksturin frá 1990 til 1991 er uml. 4.500 tons, og er framleiðslan av liðugt vørur vørur meira enn trýfaldad til, hvat hon var í 1990.

Skrásetingarhátturin á Hagstovuni ger tíværra tað,

Tummas Arabo, landsstýrismaður ger viðmerkingar til Sjónarmið hjá Henning Holten, búskaparfrøðingi

at nógvar av hesum vørum framhaldandi verða skrásettir sum flak, blokkur o.a.

Leikluturin hjá tí almenna í hesum viðfangi er, at vit geva stuðul til strukturbroytingar í fiskivinnuni, og vit stuðla byrjunarframleiðslu av meira viðgjørdum vørum. Ein kann so altið hava meiningar um strukturmegg-ingarnar í fiskivinnuni ganga nóg skjótt ella ikki, men hugsandi er, at tær ganga so skjótt sum tær virkhøvar kunnu. Feilurin vit so ofta hava gjørt er, at vit hava kunnað framleiða eina vøru, men søluliðið hevur ikki fylgt við.

Í lötuni hendir tað øvugt. Vinnulívið letur fyrst søluliðið fáa sáttmálarnar og so fer framleiðslan í gongd, og tá framleiðslan skal byrja, er landsstýrið sjálvandi við

viðmerking

til at stuðla og menna alla tíðina. Allir vinnulívmenn vita, at um teir ætla konstruktivar umleggingar innan fiskivinnuna, so er landsstýrið sjálvandi við til at hjálpa at fáa gongd á.

Fyri 1992 vænti eg, at vøksturin í liðugt vørur framleiðsluni verður ógvuliga stórur. Hann verður ikki minni enn hann var í 1991. Vónandi verður hann meir. Ein trupulleiki er sjálvandi, at nakað lítið av rávøru er í lötuni at framleiða burtur úr, men vinnulívið roynir at finna vegir fyri hesum. Harafturat roynir tað at gera sáttmálarnar uttanfyri EF, soleiðis at triðjalandsfiskur eisini kann nýtast.

Sum nakað nýtt í trupulleikunum við at menna liðugt vørur framleiðsluna er, at tað tykist at vera mangul uppá fólk til hesa framleiðslu, m.a. mangul uppá virkisleidarar, ið kunnu stýra einum slíkum framleiðslumynstri, sum liggur langt frá at reka eitt vanligt flakavirki.

Men vit hava nú fingið trý flakavirki, sum eru farin undir veruliga góð-

skingarframleiðslu, og hetta kemur væl at "smitta av" soleiðis, at vit innan árslok í 1992 hava eini 6-7 virki, sum veruliga eru farin undir slíka framleiðslu.

Landsstýrið er púra greitt yvir, at í Føroyum eru ov nógv flakavirki, men hinvegin meti eg persónliga, at um virkini umleggja til meirviðgerð av fiskinum skuldi talið av virkjum kunnað verði tað sama. Hetta málið trúgvi eg, at bæði vinnulív, sölufelagsskapir og aðrir vilja arbeiða fram ímóti, og sum gongdin hevur verið tað seinasta árið hugsi eg, at innanfyri eini 2-3 ár er fiskivinnustrukturin í Føroyum púra broyttur positivt veg.

Vit kunnu so hyggja at hvørjum øðrum og spyrja, hví er hetta ikki gjørt fyri langari tíð síðna, men tað gerst ikki við. Veruleikin er her, og vit mugu bara virka og gera tær broytingar, ið eru neyðugar so skjótt tilber. Gera vit tað ov skjótt, kunnu vit kollrenna skipanina, og tað mugu vit eisini ansa eftir ikki at gera.

Tummas Arabo

Bingotølini:

35 80